
Državni izpitni center

M 1 5 1 1 0 3 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 1 ====

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Torek, 5. maj 2015

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

1. Razpravljalni esej

Pogled skozi otroške oči

A) Vsebina (do 30 točk)

V eseju je kandidat skušal:

Točke	Primer
do 4 + do 4	<p>♦ A pojasniti, zakaj sprejmeta Nataša in Bubi deklici drugače kot odrasli v družini;</p> <p>za pojasnilo, zakaj sprejmeta Nataša in Bubi deklici drugače kot odrasli v družini, npr.: Bubi in Nataša se na prihod novega družinskega člana odzoveta po otroško spontano in zato drugače kot odrasli. Bubijeva sestra je bila zaročena s Carlom, ki ga Bubi ni maral. Medtem ko je bil on leto dni v bolnišnici zaradi pljučne bolezni, se je sestra preselila k zaročencu in tam rodila hčer. Ker se je zveza razdrla, se je Klara s hčerjo nekega dne vrnila domov. Bubijev oče je bil nad njeno vrnitvijo ogorčen in je zahteval, naj z nezakonsko hčerjo odide nazaj tja, od koder je prišla, mati in sestra Margrit pa sta Klara in Gizelo vzeli v zaščito. Ker Bubi ni obremenjen s predsodki, ki jih imajo do sestrine ljubzenske zveze in njene nezakonske hčere odrasli, predvsem oče, se na dekličin prihod odzove drugače. Ko mu Klara pokaže majceno bitjece in mu pove, da je sedaj stric, ga najprej prešine ljubosumje, a si hitro dopove, da to ni prav, saj ima pred seboj deklico in ne fanta. Pogled na deklico, ki je tako drugačna kot domači in tako ljubka, ga prevzame in v hipu jo vzljubi. Do nje takoj postane zaščitniški. Če začne jokati, brž poskrbi, da se umiri, ker noče, da bi njen jok jezil očeta, ki na vsakem koraku pokaže, da Gizele ne mara. Tudi Nataša sprejme polsestro drugače kot odrasli. Ko se Nataša preseli k očetu, ki se je na novo poročil, ji je nekdo povedal, da "širjenje" trebuha očetove nove žene Vere pomeni, da bo rodila. Oče in Vera sta si otroka verjetno želela, zato se dekličinega rojstva razveselita. Še posebej je rojstva hčere vesela Vera, oče pa da novorojenki ime Helena v spomin na starejšo hčer iz prvega zakona, ki je umrla, še preden se je rodila Nataša, in na katero je bil močno navezan. Nataša polsestro prvič vidi v bolnišnici, ko pride na obisk z očetom. Malčico vidi le kot majhno, ostudno, kričeče bitje, ki ne zna drugega kot vreščati, zato jo v srcu takoj zavrne, še bolj pa se ji deklica zameri, ker se mora zaradi njenega prihoda v hišo iz svoje velike, svetle in prijazne sobe, v kateri se je dobro počutila, preseliti v drugo, manjšo, ki jo imenuje čumnata;</p> <p>(do 3 + do 3) (do 2 + do 2)</p> <p>za pojasnilo brez omembe staršev; samo za predstavitev oziroma opis sprejema;</p>
do 8 + do 2 + do 2	<p>♦ B primerjati njun poznejši odnos do deklic in ga ponazoriti z dogodkom oz. s pripetljajem;</p> <p>za primerjavo njunega poznejšega odnosa do deklic in za ponazoritev z dogodkom oz. s pripetljajem, npr.: Zanimivo je, da Bubijev in Natašin prvi stik z deklicama nakazuje tudi njun kasnejši odnos do njiju. Medtem ko se Bubi na Gizelo močno naveže zlasti potem, ko se po enoletni odsotnosti vrne iz zdravilišča, pa je Nataši njena polsestra zaradi muhastega značaja in vpitja čedalje bolj nadležna. Če le lahko, se ji izogne, saj ji Lili s svojim vreščanjem in krivičnim obtoževanjem vedno vzbudi občutek nelagodja. Bubi, nasprotno, uživa v Gizelini bližini. Vesel je, kadar ji pripoveduje zgodbe, z njo rad hodi na sprehode in jo jemlje s seboj tudi, ko gre k prijateljem. Ima jo bolj za sestro kot za nečakinjo. Bubi je na Gizelo čedalje bolj navezan, Nataša pa Lili vedno bolj zavrača. To še pogloblja mačeha Vera z raznimi priboljški in drugimi privilegiji, ki so namenjeni samo Lili. Bubi ima Gizelo čedalje raje tudi zato, ker se vedno bolj zaveda, da je deklica s svojo ljubkostjo, neposrednostjo, prijaznostjo in iskrenostjo pravi blagoslov za družino, saj se v njeni prisotnosti vse umiri in izgubi ostrino. Nataša pa dobi za svoj negativni, skoraj sovražni odnos do Lili potrditev tudi pri drugih, saj deklica vse, razen matere, s svojim značajem, nemogočim obnašanjem in vreščanjem odbija od sebe in ne želijo biti v njeni bližini. V pripovedih so nanizani le drobni trenutki, pripetljaji, ki razkrivajo Natašin in Bubijev odnos do deklic. Dogodek, ki morda</p>

	<p>najbolje razkrije Natašin odnos do Lili, je, ko ji ta, medtem ko je ona v šoli, iz sobe ukrade medvedka in ga raztrga. Medvedek Miška je Natašo v otroštvu spremljal povsod, bil je njen tovariš v dobrem in slabem, zato ga je imela, kljub njegovi dotrajanosti, še toliko raje. Jezo in sovražstvo do Lili pokaže tako, da vse predmete v svoji sobi umakne z dosega njenih rok, saj noče, da bi se jih to hudobno bitje, ta "hudič" dotaknil. Da je Gizela oseba, ki s svojo prisotnostjo vedno pomirjujoče vpliva na Bubija in jo ima zaradi tega tako rad, se nam med drugim razkrije tudi takrat, ko odkrijejo Bubijevo "špricanje" pouka. Ko ga mati tepe, mu hoče Gizela priti na pomoč, a ji ne dovolijo. Kasneje pa se priplazi za njegov hrbet in ga prav narahlo in čuteče poboža po rami. Bubi ji je za njeno dejanje nadvse hvaležen, saj čuti, da v svoji bedi ni sam;</p> <p><i>za predstavitev njenega poznejšega odnosa brez primerjave;</i></p>
1 + do 4	<p>♦ C izbrati osebo, ki se močno priljubi Nataši, in razložiti zakaj;</p> <p><i>za izbiro osebe, ki močno priraste k srcu Nataši, in za razlago, npr.:</i> Tudi Nataša dočaka v svojem novem domu osebo, ki se ji globoko usede v srce, to je Verina mati. Ker Vera mater zelo pogreša, jo povabi v Pariz, da bi tudi z njeno družino, ne samo z bratovo v Rusiji, preživela nekaj časa. Babuška ali stara mama se tako nekega dne pojavi v njihovem domu. S svojo neposrednostjo, milino, mehko in prijaznostjo Natašo povsem prevzame. Ker želi deklica z njo preživeti čim več časa, se iz šole zato takoj vrača domov. Skupaj bereta, se učita, pišeta naloge, babuška ji pripoveduje zanimivosti iz svojega življenja, uči jo celo igrati klavir. Vse v družini njena prisotnost očara, vse je bolj umirjeno in prijazno. Družinski obedi niso več dolgočasni in napolnjeni s tišino, saj se oče in babuška veliko pogovarjata in Nataši je vseč očetov spoštljivi odnos do stare gospe. Nataši je tudi ljubo, ker se babuška z njo več ukvarja kot z Lili. Deklica je presrečna in čuti, da v življenju še ni srečala tako dobrega človeka, kot je ona. Toda po letu dni tako nenadno, kot je prišla, tudi odide in Nataša je še dolgo nesrečna;</p>
1 + do 4	<p>♦ Č pojasniti, čigav otroški svet, Bubijev ali Natašin, mu/ji je doživljajsko bližji;</p> <p><i>za pojasnilo, čigav svet mu/ji je doživljajsko bližji.</i></p>
Skupaj	30

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 700	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri Vsebini ali Jeziku kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

2. Razlagalni/interpretativni esej

Nathalie Sarraute: Otroštvo (odlomek)

Nathalie Sarraute: Otroštvo. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. 59–61.

A) Vsebina (do 30 točk)

V eseju je kandidat skušal:

Točke	Primer
do 4 (do 2)	<p>♦ A predstaviti, kako se v prvem odstavku odlomka spominja razmerja med materjo in Koljem ter svoje vloge v njem;</p> <p><i>za predstavitev, kako se v prvem odstavku odlomka spominja razmerja med materjo in Koljem ter svoje vloge v njem, npr.: Nataša doživlja zakon med Koljem in mamó kot silno harmoničen in topel. Kolja mamó občuduje, kar deklici močno godi, saj je nad njo očarana tudi sama. Opazi, da mamó in njenega moža zanimajo iste stvari in da se rada pogovarjata, največkrat o knjigah. Med njima čuti povezanost, žarenje in »topli tok«, ki vključuje in obžarja tudi njo;</i></p> <p><i>za predstavitev razmerja med materjo in Koljem;</i></p>
do 6	<p>♦ B pojasniti, kako ji v nadaljevanju odlomka sogovornik, »drugi glas«, pomaga prodreti pod površino konvencionalnih občutij;</p> <p><i>za pojasnilo, kako ji v nadaljevanju odlomka sogovornik, »drugi glas«, pomaga prodreti pod površino konvencionalnih občutij, npr.: Drugi glas vstopi v pripoved z namigom na nek poseben trenutek, ki ga skuša pripovedovalka na začetku obiti, a je drugi glas vztrajen s trditvijo, da so besede, ki jih je pripovedovalka slišala le enkrat, v njej ostale za vedno, z naslednjimi vprašanji pa jo spodbuja k ponovnemu razmisleku o njenih resničnih občutjih, usmerja jo k pravi resnici brez notranjih zadržkov in slepil. Spodbuja jo, naj se bolj potruzi, in ji pritrjuje, ko prodira do svojih najglobljih notranjih vzgibov;</i></p>
do 4 + do 6	<p>♦ C pojasniti, kakšna so Natašina občutja pod površino, ter s katerimi slogovnimi in jezikovnimi sredstvi so prikazana;</p> <p><i>za pojasnilo, kakšna so Natašina občutja pod površino, ter s katerimi jezikovnimi in slogovnimi sredstvi so prikazana, npr.: Nataša, ki je odraščala brez matere, skuša na čas, ko je še živela z njo, ohraniti kar najlepše spomine, vendar tipanje za otroškimi spomini pogosto naplavi boleča občutja, ki jo zaznamujejo za vse življenje. Ko jo njen drugi glas spomni na mamino reklo: »Pusti, no ... žena in mož sta vedno na isti strani«, na začetku ne želi priznati, kako so jo materine besede prizadele. Njihov boleči učinek si prikriva z razumsko razlago, da jo je mama s svojimi ne preveč prijaznimi besedami želela zaščititi pred strahom, da ji v resnici preti nevarnost, in jo je hotela le pomiriti. Kaj je deklica v tistem trenutku zares čutila, je v odlomku prikazano s primero »...bilo je kot zven kozarca, ki se ga rahlo dotakneš ...« Deklica je začutila svojo odrinjenost, vendar si tega ni želela priznati. Kako globoko so jo materine besede »žena in mož sta vedno na isti strani« ranile, dokazuje dejstvo, da se v kratkem odlomku kar trikrat ponovijo. Iskanje prave resnice o vplivu materinih besed in Natašina boleča občutja so prikazana z nedokončanimi povedmi, dekličino spoznanje o izvrženosti in samoti pa s trikratno ponovitvijo besede »tujek«. Na zavestni ravni Nataša misli o svoji izvrženosti ni hotela sprejeti, pravi, da takrat ni pomislila, da je mami in Kolji odveč, njeno boleče spoznanje pa drugi glas izrazi s slikovito primero: »... pojavilo se je nerazločno, neresnično ... kot neznana gora, ki se kar naenkrat pokaže iz megle ... in jo spet pokrije gosta megla ...«;</i></p>

do 3 + do 3 + do 4	<p>♦ Č povzeti še dva pripetljaja oziroma dogodka, ko materine besede zaznamujejo Natašino otroštvo, in ovrednotiti materino ravnanje ter njeno vlogo pri Natašinem odraščanju;</p> <p>za povzetek še dveh pripetljajev oziroma dogodkov, ko materine besede zaznamujejo Natašino otroštvo, in ovrednotenje materinega ravnanja ter njene vloge pri Natašinem odraščanju, npr.: Nataši se je mama zdela neizmerno lepa, a ob pogledu na lutko v frizerjevi izlozbi jo spreleti silno nelagoden občutek, skoraj bolečina, da je lutka lepša od mame. Prepričana je, da jo bo mama, ko ji bo to povedala, potolažila z besedami, da je frizerjeva punčka v resnici lepša od nje, in bo tako pregnala dekličino bolečino ob nenadnem spoznanju materine nepopolnosti. Mama pa je spustila njeno roko, jo nejevoljno pogledala in rekla, da se otroku, ki ima svojo mater rad, nihče ne zdi lepši od nje. Tako je v Natašino dušo položila težak »paket«. Nataša se počuti popolnoma sama, brez obrambe, saj se zaradi materinih besed zave, da ni otrok, kot bi morala biti. Takemu otroku bi se njegova mati zdela najlepša, ona pa ni tak otrok, nima rada mame, ker se ji zdi frizerjeva lutka lepša od nje, torej je pošast. Podobno deklico zaznamujejo materine besede, izrečene tik pred njuno dolgotrajno ločitvijo, mama namreč odhaja s Koljem v Budimpešto, Nataša bo med tem časom živela v Parizu pri očetu. Tja naj bi jo iz Berlina spremljal družinski prijatelj, ki ga deklica ne pozna. Kljub bližnjemu slovesu se večer pred odhodom mati ne ukvarja s hčerko, ampak potihoma klepeta s prijateljem in Natašo celo okara, ker s svojo igro moti njun klepet. Deklica se umiri, ko jo mama spomni, da se bosta naslednjega dne ločili, torej nima razloga za zabavo. Takrat prisluhne pogovoru med materjo in znancom ter zazna presenečenje v materinem glasu. Ko obiskovalec odide, deklica mater sprašuje, kaj je rekel, da je bila tako začudena. Mama se sicer obotavlja, a Nataši vendarle pove, da ji je rekel, da je očetova nova žena Vera neumna. Mami se to očitno zdi zelo zabavno, a niti ne pomisli na to, da je s svojimi besedami močno vplivala na to, kako se bo razvijal odnos med deklico in mačeho. Mamino ravnanje doživljam ...</p>
Skupaj	30

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 700	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:
  - a) *Vsebina*: točke so dodane po točkovniku.
  - b) *Jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
600–450	do 6	do 5	do 5
449–300	do 4	do 4	do 4
299–150	do 2	do 2	1
pod 150	1	1	0

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

- Za trditev, da se je Bubi preselil v (državo) Slovenijo, zaznamujemo napako pri slogu (nenatančnost).